

Geçen Ay

16 Haziran 1970 salı günü İstanbul'da İktidar, Türk-İş ve muhalefet partilerinin çoğunun anlaşarak çıkarmaya çalıştıkları işçi haklarını yoketmek isteyen yeni «Türkiye» grev ve toplu sözleşme kanon tasarısına karşı direnen onbirer işçinin üzerine polis saldırıları, ve çatışmalarda Abdunrahman Bozkurt, Yaşar Yiğit ve Mustafa Baylan adlarında üç işçi öldürüldü, yüzlerce işçi de yaralandı.

İşçilerin özgürce sendika seçme haklarını ortadan kaldırmak, kendi çıkarlarını savunmak için yeni sendikalar kurmalarını önlemek, gittikçe gelişen işçi mücadelesi karşısında patronların çıkarlarını korumak, işçi mücadelesini Türk - İş gibi Amerika ve' siyasal iktidarın kontrolündeki bir örgütün egemenliği altında ezmek ve yozlaştırmak, işçileri ilelebet köleliğe mahkûm etmek amacıyla hazırlanan tasarıya işçiler en sert eylem biçimleri ile karşı durdular. Bu eylemlere Türk - İş, iktidar ve bazı muhalefet partilerinin aynı ağızla hatta aynı kelimelerle karşı durmaları işçi düşmanlarının kimler olduğunu, Türk - İş'in aslında kimin borusunu öttürdüğünü, başındakilerin nasıl Amerika ve iktidar yardımcıları, işçi satıcıları olduklarını daha iyi ortaya koydu.

Aslında işçisinden memuruna kadar bütün halk kitlelerinin direnişe geçtiği şu sırada iktidarın ve onun yardımcıları Türk-İş'in polis baskısından başka dayanacak bir şeyleri kalmamıştır. İktidar gittikçe ülkeyi yönetemez, Amerika ve işbirlikçilerinin çıkarlarını eskisi gibi rahatlıkla yürütemez hale gelmektedir. Son alman sıkı yönetim kararı bunun delilidir.

İşçiler kanlarını akıta akıta mücadele bayrağını yükseltmektedirler. İşçi - köylü - memur - genç - asker bütün yurttaşların güçbirliği halinde işbirliği iktidara dur demeleri gerekmektedir.

SORUNLARA BİR BÜTÜN OLARAK BAKALIM

Sorunlara dar meslekî veya kişisel açılardan bakmak bilimsel bir yol değildir. Böyle bir yol doğruları kavramamızı, doğru hedeflere yönelmemizi sağlayamaz. Olayları ve sorunları ancak yurdumuzu ve dünyayı kucaklayan bir bakış açısı ile değerlendirebiliriz. İki günlük boykotla karşı durduğumuz personel kanunu tasarısı, özel yüksek okullar, montaj sanayii, gittikçe artan hayat pahalılığı, inşaat, maden ve elektrik alanlarında, her alanda yurdumuzu egemenliği altına alan yabancı şirketler sorunlarını ancak böylesine bir değerlendirmeye yerine oturabiliriz, yolumuzu seçebiliriz.

Şimdiye kadar çeşitli görüşler böyle davranmamızı engellemiştir. Bunlardan başta geleni «politika ile uğraşmama» görüşüdür. Gerçekten bu görüşün yanlışlığını ortaya koymak yolumuz üzerindeki önemli bir engeli kaldıracaktır. Aramızda yaygın olan bu ve bunun gibi yanlış görüşlerin eleştirisini başka bir yazıya bırakalım. Ancak şu kadarını belirtmek yerinde olacaktır : Bugün şikâyetçi olduğumuz bütün sorunlar ülkemize ege-

men belli bir politikanın eseridir. Bu politikaya karşı durmadan, bunun karşısında yerimizi saptamadan, politik bir mücadele yolu seçmeden sorunlarımızın çözümleneceğini sanmak hayalciliktir. Esasen dar meslekî sorunların kapsamını genişletmeden, onun siyasî yönünü ortaya koymadan girişilecek mücadelelere şimdiki uygulamaların sorumluları canü gönülden razıdırlar. Gerçekten bugün iktidarı ellerinde tutan güçler bütün meslekî gurupların bir menfaat çatışması içinde olmasını, kendine yönelmeyen bu tür çatışmaların alabildiğine alevlenmesini isterler. Hattâ bunu teşvik ederler. Menfaatları aynı olan kitleler arasına kıskançlık ve düşmanlık tohumları ekerek böylesi mücadeleleri kıskırtırlar. Böylece «böl-yönet» daha kolay işler. Sömürü gürültüsüz patırtısız devam eder. Son personel kanununu bu açıdan değerlendirmeliyiz.

Biz bu yazıda, yukarıda ortaya koyduğumuz görüş açısından geçen ay içinde dünyada ve yurdumuzda cereyan eden olayların bir dökümünü yapıp yorumlayarak mühendis kitlelerinin mücadeleleri için ipuçları bulmaya çalışacağız.

PÜNYADA DURUM

Geçen ay dünyayı en çok ilgilendiren olay Amerika'nın Kamboçya'ya saldırısı oldu. Kamboçya 7 milyon nüfuslu bir Hindicini ülkedir. Amerika uzun zamandanberi tarafsız bir yönetim uygulayan Norodom Sihanuk yönetimini devirmeyi çıkarlarına uygun buluyordu. Bu amaçla CIA'nın desteklediği gerici bir darbe düzenledi. Sonra da bu gericilerle anlaşarak Güney Vietnamlı uşakları ile birlikte ülkeyi işgal etti. Bu saldırıyı Amerikan halkı da dahil Amerika'nın en yakın müttefikleri bile kınamak zorunda kaldı. Dünyada sömürü ve saldırının baş temsilcisi olduğu iyice anlaşılan Amerikan emperyalistleri iyice teşhir oldular.

Bu saldırı, emperyalizmin saldırganlığını ve dünya halklarının baş düşmanı olduğunu bir kere daha ortaya koydu. Gerçekten emperyalizm ortaya çıktığı asrımızın başından beri dünya halkları üzerindeki sömürüsünü sürdürebilmek için her fırsatta onları kana ve acıya boğmaktadır. Emperyalizm var oldukça sömürü ve savaş durmayacaktır. Buna karşılık ezilen halklar, dünyanın her yerinde, Asya, Afrika, Latin Amerika'da kurtuluş bayrağını açmakta, bütün cephelerde emperyalizmi kaçınılmaz sonuna, yokoluşa götürün darbeler indirmektedir. Çağımız emperyalizmin yokoluş çağıdır.

Kamboçya saldırısı bu yokoluşu hızlandıracaktır. Yıllardır en insanlık dışı silâhlarla saldırdığı Vietnam halkı karşısında dize gelen Amerika son bir çırpınıyla Kamboçya'ya saldırmıştır. Bu saldırı Hindicini halklarının birleşmesini, emperyalizme karşı ortak savaş vermelerini sağlamıştır. Emperyalistler kazdıkları kuyuya düşmüşlerdir. Laos, Kamboçya ve Vietnam devlet adamları biraraya gelerek emperyalizme karşı ortak savaş kararı alıp ilân etmişlerdir.

Ortadoğuda ise Amerikan emperyalizminin uşağı İsrail ile Arap halklarının savaşı hergün şiddetlenerek devam etmektedir. Amerika İsrail'i maddi ve politik bakımdan sonuna kadar desteklemektedir. Arap halkları asıl düşmanın Amerika olduğunu kavrayarak mücadelelerini ona yöneltmekte, kahramanca savaşmaktadırlar.

Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları, gittikçe sarsılan egemenliklerini, bozulan ekonomik durumlarını korumak ve düzeltmek için halklara karşı zulüm ve baskıyı şiddetlendirmektedirler. Amerikan halkı ve diğer kapitalist ülkelerin halkları bu baskı ve zulmün dışında değildirler. Nitekim Kamboçya saldırısını protesto eden Amerikan gençlerinin üstüne saldıran polis dört kişiyi öldürmüştür. Fransa'da devrimci yayınlar yasaklanmakta, yazarlar hapse atılmaktadır. İtalya'da ve Japonya'da işçiler ve gençler sürekli olarak polisle çatışmaktadırlar. Emperyalist sistemin sömürülen kutbundaki ülkelerde, bu arada yurdumuzda baskı ve zulüm daha da yoğun olmaktadır.

YURDUMUZDA DURUM

Güçlenen kitle hareketleri karşısında egemen güçler «faili meçhul» cinayetler işletmekte, öğrencileri kurşunlatmakta, doğu bölgesinde halkın meydanlara doldurulup iş kence edildiği komando baskıları düzenlemekte, gazeteleri toplatmakta, her türlü Anayasa ve kanun dışı yolları denemektedir.

Buna karşılık yurdumuzda işçilerin, köylülerin, gençlerin ve memurların kitle hareketleri daha da yoğunlaşmaktadır. Bu hareketlerin yalnız isimlerini saymak bile yurdumuzda kitle mücadelelerinin gelişmesi hakkında bilgi vermeye yetecektir.

Sungurlar Kazan Fabrikasında işçiler sendika özgürlüğü, iş güvenliği gibi demokratik haklarını almak için fabrikayı işgal ettiler ve başarı kazandılar. Gene birtakım demokratik isteklerle İstanbul'da ECA Pres Döküm, Günter, Java, Kristal Cam Fabrikası işçileriyle Ges-İşe bağlı binlerce işçi bütün yurttan greve gittiler. Üstün-Çelik'te gene işçiler işgale başvurdular. Olukpınar köylüleri ağanın gasbettiği topraklarını işgal ettiler, Giresun'da fındık işçileri tefeciye karşı mücadeleye girişti; İrmakbaşı, Kilise, Küçükkaldırım, Araplar köylüleri toprak kavgasını sürdürdüler. Değirmenköylüleri jandarma sayesinde durdurulan işgal hareketlerinden sonra ağanın gasbedip ettiği topraktaki ürünü biçtiler. Polatlı'nın 33 köyünün halkı toprak, ucuzluk ve benzer haklar için miting yaptı. Memur

kitleleri Personel Kanunu tasarısı karşısında harekete geçti. Teknik Personel iki günlük boykot yaptı, sağlık personeli binlerce kişinin katıldığı bir yürüyüş yaptı, assubay aileleri yurdun her yerinde yürüdü, çeşitli memur kuruluşları bildiriler yayınladı, tepkiler devam ediyor. Üniversiteler profesörü, asistanı, öğrencisiyle iktidarın baskı ve Anayasa dışı tutumunu protesto için halkında katıldığı bir yürüyüş yaptı. İstanbul'da on bin kişi işsizlik ve pahalılığı protesto eden bir miting yaptı.

Bunlara karşı, gittikçe bozulan ekonomik durumu düzeltmek ve sömürüyü daha da arttırmak için, kitle hareketlerini durdurmak amacıyla iktidar neler yaptı? Birde onun bilançosunu çıkaralım. Sungurlar işçisinin karşısına polis dikildi, Olukpınar'da köylülere ateş etmesi için jandarmaya ağa emir verdi. Siirt'te halkla iktidar kuvvetleri çatıştı, iki kişi öldürüldü. Kadirli'de halk polis ve jandarma baskısına karşı çıkınca iki kişi de orada öldürüldü. Resmî polis Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Basın Yayın Yüksek Okulu'na baskın yaptı, birkaç gün sonra iktidarın besleyip silâhlandığı emperyalist uşağı faşistler devrimci öğrenci Mustafa Kuseyri'yi kalleşçe arkadan vurup şehit ettiler. Doğu'da köylere ve kasabalara komando baskınları devam etti... Uzayıp giden bir zulüm ve baskı listesi.

Bütün bunlar neyi gösteriyor? İktidarın halkın kurtuluş mücadelesi karşısında gerilediğini, ayakta durabilmek için şiddet yollarına başvurduğunu gösteriyor. Elbette batıkça şiddet artacak, şiddet arttıkça mücadele güçlenecek ve tekrar batacaktır.

Bu gidişi anlayan iktidar çevrelerinden de sesler yükseliyor. Başbakan'a mektup yazan eski bir bakan iktidarın Anayasa ve Atatürk ilkeleri karşısındaki gerici tutumunu, kardeş zengin etmek gibi birçok yolsuzlukları açıkladı. Bazı iktidar milletvekilleri TRT, üniversite ve basına karşı baskı kanunları çıkarılmasını teklif ederken diğer bazıları iktidarı eleştirdi, hattâ biri «iktidar bugün uçurumun kenarındadır» dedi. Batmakta olan iktidar gemisinden kaçmaya çalışanlar, kitle

mücadelesi karşısında dizlerinin bağı çözülenler çoğalmaya başladı. Bir kısım çevreler ise buhrana «yüksek seviyede» yaptıkları toplantılarla çözüm arıyorlar.

Bunların yanında meclise yeni sömürü ve baskı kanunları getiriliyor. Zam ve vergiler bunların başında geliyor. Personel Kanunu da zam ve vergilerin kılıfı. Memurların maaşlarına gelecek ufak tefek artışlar daha gerçekleşmeden eridi gitti. Bütün sabit ve dar gelirli şimdiden sıkıntıya düştüler. İşçiler büyük mücadelelerle kazandıkları ücret artışlarını bir çırpıda kaybedip gittikçe yoğunlaşan sömürü altında yoksullaşıyorlar. Köylüler tefecinin kucağına daha fazla itiliyor. Yani bütün yurttaki gittikçe genişleyen bir çoğunluk, halk kileleri daha yoksullaşiyor; gittikçe azalan bir azınlık daha zengin, daha müreffeh oluyor.

Zam ve vergilerle getirilmek istenen başka kanunlarda var. Gençlik hareketlerini durdurmak için yeni cemiyetler kanunu, kitle hareketlerini sınırlamak için Anayasaca verilmiş hakları ortadan kaldırmaya yönelik toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanunu, gene aynı amaçları güden ateşli silâhlarla ilgili kanun ve Türk Ceza Kanunu ve ceza usulü hukukunun bazı maddelerini değiştiren kanun. Bunlarla hazırlanmakta olan Üniversite ve TRT'nin özerkliğini ortadan kaldıran tasarıları da ekleyince tablo tamam oluyor.

işte bir ayın olaylarının görünüşü ve ülkemizdeki siyasal gelişmenin yönü böyle.

Elbette halkın kaderini paylaşan, son personel kanunu ile daha da yoğunlaşacak, her geçen gün daha kısırlaşan maddî ve manevî şartlar içinde köleleştirilmeye çalışılan mühendis kitlesinin, halkın sömürü, baskı ve zulme karşı verdiği mücadelenin yanında olmaktan başka yolu olamaz. Bizim meslekî mücadelemiz ancak böylece başarıya ulaşır. Özgür, araştırmacı, yaratıcı insanlar olmanın, gerçekten onurlu insanlar gibi yaşamının başka yolu olamaz. Personel Kanunu tasarısı ile ilgili olarak gösterdiğimiz toplu direniş bu anlamda çok önemli bir harekettir. Bunu başka eylemler izlemelidir.